

PŘIJATÉ TEXTY

P9_TA(2023)0405

Rámec EU pro sociální a profesní situaci umělců a pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 21. listopadu 2023 obsahující doporučení Komisi o rámci EU pro sociální a profesní situaci umělců a pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích (2023/2051(INL))

Evropský parlament,

- s ohledem na články 6, 46, 151, 153, 157, 165, 167 a 225 Smlouvy o fungování Evropské unie,
- s ohledem na články 11, 12, 13, 15, 27, 28, 30 a 31 Listiny základních práv Evropské unie,
- s ohledem na evropský pilíř sociálních práv a na související akční plán,
- s ohledem na doporučení organizace UNESCO o postavení umělce ze dne 27. října 1980, Úmluvu o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů z roku 2005 a na prohlášení přijaté během Světové konference UNESCO o kulturní politice a udržitelném rozvoji (MONDIACULT 2022),
- s ohledem na úmluvy a doporučení Mezinárodní organizace práce (MOP),
- s ohledem na Stuttgartské prohlášení Evropské rady ze dne 19. června 1983,
- s ohledem na Římské prohlášení ze dne 25. března 2017, které schválili vedoucí představitelé 27 členských států a Evropské rady, Evropského parlamentu a Evropské komise,
- s ohledem na Římské prohlášení přijaté ministry kultury skupiny G20 ze dne 30. července 2021,
- s ohledem na prohlášení z Cáceres¹ přijaté na neformálním zasedání ministrů kultury EU ve dnech 25.–26. září 2023,

¹ <https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/media/keantfog/c%C3%A1ceres-declaration.pdf>

- s ohledem na rozsudek Soudního dvora ze dne 30. března 2000 ve věci C-178/97²,
- s ohledem na příslušné právní akty Unie v oblasti pracovní a sociální politiky, jako je směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/957, kterou se mění směrnice 96/71/ES ze dne 16. prosince 1996 o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb³, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení⁴, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby⁵, směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1152 ze dne 20. června 2019 o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách v Evropské unii⁶ a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2041 ze dne 19. října 2022 o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii⁷,
- s ohledem na příslušné právní akty Unie v oblasti rovného zacházení, jako je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. července 2006 o rovném zacházení pro muže a ženy v zaměstnání a povolání⁸, která zahrnuje systémy sociálního zabezpečení, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/41/EU ze dne 7. července 2010 o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné a o zrušení směrnice Rady 86/613/EHS⁹, směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/970 ze dne 10. května 2023 o posílení uplatňování zásady stejné odměny za stejnou nebo rovnocennou práci mezi muži a ženami prostřednictvím transparentnosti odměňování a donucovacích mechanismů¹⁰ a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2381 ze dne 23. listopadu 2022 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních (ženy v řídicích a dozorcích orgánech),
- s ohledem na směrnici (EU) 2019/1158 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách)¹¹,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu¹² a na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019 o výkonu autorského práva a práv s ním souvisejících, které se vztahují na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů,

² Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. března 2000, Barry Banks a další proti Theatre royal de la Monnaie, věc C-178/97, ECLI:EU:C:2000:169.

³ Úř. věst. L 18, 21.1.1997, s. 1.

⁴ Úř. věst. L 166, 30.4.2004, s. 1.

⁵ Úř. věst. L 299, 18.11.2003, s. 9.

⁶ Úř. věst. L 186, 11.7.2019, s. 105.

⁷ Úř. věst. L 275, 25.10.2022, s. 33.

⁸ Úř. věst. L 204, 26.7.2006, s. 23.

⁹ Úř. věst. L 180, 15.7.2010, s. 1.

¹⁰ Úř. věst. L 132, 17.5.2023, s. 21.

¹¹ Úř. věst. L 95, 15.4.2010, s. 1.

¹² Úř. věst. L 130, 17.5.2019, s. 92.

- s ohledem na rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/864 ze dne 17. května 2017 o Evropském roku kulturního dědictví (2018)¹³,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 22. května 2018 nazvané „Nová evropská agenda pro kulturu“ (COM(2018)0267),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 22. května 2018 nazvané „Budování silnější Evropy: úloha politik týkajících se mládeže, vzdělávání a kultury“ (COM(2018)0268),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 30. září 2020 nazvané „Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027: Nové nastavení vzdělávání a odborné přípravy pro digitální věk“ (COM(2020)0624),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 3. prosince 2020 „Evropská média v digitální dekádě – Akční plán na podporu oživení a transformace (COM(2020)0784),
- s ohledem na rámcové dohody evropských sociálních partnerů o práci na dálku (2002) a digitalizaci (2020),
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/818 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí program Kreativní Evropa (2021–2027)¹⁴,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1057 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Evropský sociální fond plus (ESF+) a zrušuje nařízení (EU) č. 1296/2013¹⁵,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost¹⁶,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/523 ze dne 24. března 2021, kterým se zavádí Program InvestEU a mění nařízení (EU) 2015/1017¹⁷,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 4. března 2021 nazvané „Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv“ (COM(2021)0102),
- s ohledem na zprávu Komise ze dne 29. června 2022 o pracovním plánu pro kulturu 2019–2022 (COM(2022)0317),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 30. září 2022 nazvané „Pokyny k uplatňování právních předpisů Unie v oblasti hospodářské soutěže na kolektivní smlouvy týkající se pracovních podmínek osob samostatně výdělečně činných bez zaměstnanců“ (2022/C 374/02),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 25. ledna 2023 nazvané „Posílení sociálního dialogu v Evropské unii: využití jeho plného potenciálu ke zvládnutí spravedlivých transformací“ (COM(2023)0040),

¹³ Úř. věst. L 131, 20.5.2017, s. 1.

¹⁴ Úř. věst. L 189, 28.5.2021, s. 34.

¹⁵ Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 21.

¹⁶ Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17.

¹⁷ Úř. věst. L 107, 26.3.2021, s. 30.

- s ohledem na sdělení Komise ze dne 6. září 2023 o digitalizaci v oblasti koordinace sociálního zabezpečení: usnadnění volného pohybu na jednotném trhu (COM(2023)0501),
- s ohledem na rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/936 ze dne 10. května 2023 o Evropském roku dovednosti¹⁸,
- s ohledem na výhled evropského mediálního průmyslu Evropské komise zveřejněný dne 17. května 2023 (SWD(2023)0150),
- s ohledem na evropský rámec kvalifikací pro celoživotní učení,
- s ohledem na strategický rámec EU pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období 2021–2027 a na zprávu Parlamentu o novém strategickém rámci EU pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období po roce 2020 (včetně lepší ochrany pracovníků před expozicí škodlivým látkám, stresem při práci a opakovaným zraněním při pohybu) (2021/2165(INI)),
- s ohledem na doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení (2018/C 189/01),
- s ohledem na doporučení Rady ze dne 26. listopadu 2018 o podpoře automatického vzájemného uznávání kvalifikací získaných v rámci vysokoškolského vzdělání a vyššího sekundárního vzdělání a odborné přípravy a výsledků z období studia v zahraničí,
- s ohledem na doporučení Rady ze dne 8. listopadu 2019 o přístupu pracovníků a osob samostatně výdělečně činných k sociální ochraně (2019/C 387/01),
- s ohledem na závěry Rady ze dne 18. května 2021 o oživení, odolnosti a udržitelnosti kulturních a kreativních odvětví,
- s ohledem na doporučení Rady ze dne 16. června 2022 o evropském přístupu k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnatelnost,
- s ohledem na doporučení Rady ze dne 16. června 2022 o individuálních vzdělávacích účtech,
- s ohledem na usnesení Rady ze dne 7. prosince 2022 o pracovním plánu EU pro kulturu (2023–2026) (2022/C 466/01),
- s ohledem na doporučení Rady ze dne 30. ledna 2023 o přiměřeném minimálním příjmu zajišťujícím aktivní začlenění,
- s ohledem na doporučení Rady ze dne 12. června 2023 o posílení sociálního dialogu v Evropské unii,
- s ohledem na svá usnesení ze dne 7. června 2007 o sociálním postavení umělců (2006/2249(INI)) a ze dne 20. října 2021 o situaci umělců a kulturním oživení v EU (2020/2261(INI)),

¹⁸ Úř. věst. L 125, 11.5.2023, s. 1.

- s ohledem na své usnesení ze dne 13. prosince 2016 o soudržné politice EU pro kulturní a kreativní odvětví¹⁹,
- s ohledem na svá usnesení ze dne 11. prosince 2018 o Nové evropské agendě pro kulturu (2018/2091(INI)) a ze dne 14. prosince 2022 o provádění Nové evropské agendy pro kulturu a strategie EU pro mezinárodní kulturní vztahy (2022/2047(INI)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 17. září 2020 o kulturním oživení Evropy (2020/2708(RSP)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 19. května 2021 o umělé inteligenci ve vzdělávání, kultuře a audiovizuálním odvětví (2020/2017(INI)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 24. června 2021 o zprávě Komise o stavu právního státu za rok 2020 (2021/2025(INI)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 20. října 2021 o evropských médiích v digitální dekádě – akční plán na podporu oživení a transformace (2021/2017(INI)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 11. listopadu 2021 o akčním plánu pro duševní vlastnictví na podporu oživení a odolnosti EU (2021/2007(INI)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 11. listopadu 2021 o Evropském prostoru vzdělávání: sdílený holistický přístup (2020/2243(INI)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 24. listopadu 2021 o přezkumu finančního nařízení s ohledem na vstup víceletého finančního rámce na období 2021–2027 v platnost (2021/2162(INI)) a zprávu BUDG-CONT v rámci mandátu potvrzeného na plenárním zasedání dne 10. května 2023, o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie (přepracované znění) (2022/0162(COD)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 25. listopadu 2021 o zavedení evropského čísla sociálního zabezpečení s osobním pracovním průkazem (2021/2620(RSP)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 15. prosince 2022 o navýšení víceletého finančního rámce na období 2021–2027: odolný rozpočet EU připravený na nové výzvy (2022/2046(INI)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 15. března 2023 o evropském semestru pro koordinaci hospodářských politik: priority v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí pro rok 2023 (2022/2151(INI)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 1. června 2023 o posílení sociálního dialogu (2023/2536(RSP)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 14. června 2023 obsahující doporučení Komisi o kvalitních stážích v Unii (2020/2005(INL)),
- s ohledem na své usnesení ze dne 23. listopadu 2021 o politice EU v oblasti sportu:

¹⁹ Úř. věst. C 238, 6.7.2018, s. 28.

hodnocení a další možný postup (2021/2058(INI)),

- s ohledem na [připravovanou] studii, kterou pro Výbor pro zaměstnanost a sociální věci a Výbor pro kulturu a vzdělávání v listopadu 2023 provede Výzkumná služba Evropského parlamentu s názvem „Rámec EU pro sociální a profesní situaci umělců a pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích – posouzení evropské přidané hodnoty“²⁰ („studie EAVA“ EPRS), a na zprávu z května 2021 zadanou Evropským parlamentem nazvanou „Situace umělců a pracovníků v kultuře a kulturní oživení v Evropské unii po skončení pandemie COVID-19: politická doporučení“²¹,
- s ohledem na zprávu pracovní skupiny pro otevřenou metodu koordinace odborníků z členských států z června 2023 nazvanou „Postavení a pracovní podmínky umělců a pracovníků kulturních a tvůrčích odvětví“²²,
- s ohledem na zprávu pracovní skupiny odborníků členských států pro otevřenou metodu koordinace ze dne 4. června 2021 nazvanou „Směrem k rovnosti žen a mužů v kulturním a kreativním odvětví“,
- s ohledem na zprávu platformy Voices of Culture z června 2021 nazvanou „*Status and Working Conditions for Artists, Cultural and Creative Professionals*“²³,
- s ohledem na studii zadanou Komisí nazvanou „Postavení a pracovní podmínky umělců a pracovníků v kulturních a kreativních odvětvích“, Evropská síť odborníků pro kulturu a audiovizuální oblast (EENCA) (2020)²⁴,
- s ohledem na studii organizace UNESCO nazvanou „Kultura a pracovní podmínky pro umělce: provádění doporučení z roku 1980 o postavení umělců“ (2019),
- s ohledem na články 47 a 54 jednacího řádu,
- s ohledem na společná jednání Výboru pro zaměstnanost a sociální věci a Výboru pro kulturu a vzdělávání podle článku 58 jednacího řádu,
- s ohledem na zprávu Výboru pro zaměstnanost a sociální věci a Výboru pro kulturu a vzdělávání (A9-0304/2023),

A. vzhledem k tomu, že kulturní a tvůrčí odvětví hrají zásadní úlohu při zajišťování toho, aby kultura byla veřejným statkem, a při zajišťování kulturních práv evropských občanů; vzhledem k tomu, že kultura, umění, kulturní dědictví a kulturní rozmanitost

²⁰ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2023\)747426](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2023)747426)

²¹ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/652250/IPOL_STU\(2021\)652250_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/652250/IPOL_STU(2021)652250_EN.pdf)

²² Evropská komise, Generální ředitelství pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu, *The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals – Report of the OMC (Open Method of Coordination) group of EU Member States' experts – Final report* (Postavení a pracovní podmínky umělců a pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích – zpráva pracovní skupiny pro otevřenou metodu koordinace odborníků členských států EU – závěrečná zpráva), Úřad pro publikace Evropské unie, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/46315>

²³ <https://voicesofculture.eu/wp-content/uploads/2021/07/VoC-Brainstorming-Report-Working-Conditions-2.pdf>

²⁴ <https://ec.europa.eu/culture/news/study-artists-working-conditions-published>

mají pro evropskou společnost velkou hodnotu z kulturního, demokratického, environmentálního, sociálního, lidskoprávního, hospodářského a inovativního hlediska a představují strategická odvětví pro evropský integrační proces, a měly by tedy být podporovány dostatečným financováním a ambiciózními politickými rámci s přihlédnutím k synergiím s dalšími odvětvovými politikami;

- B. vzhledem k tomu, že umělci, autoři, výkonní umělci a všichni kulturní tvůrci jsou tvůrčím zdrojem naší evropské kultury, na níž jsou založeny naše společnosti a demokracie; vzhledem k tomu, že kulturní a tvůrčí projevy a díla jsou často výsledkem zásadního přínosu osob pracujících v kulturních a tvůrčích odvětvích v různých funkcích, úlohách a schopnostech, od vytváření děl až po technickou podporu a podporu projektového řízení, včetně mimo jiné programování, výzkumu a kurátorských činností, komunikace a podpory rozvoje publika; vzhledem k tomu, že existence takových projevů a děl tedy závisí na tom, zda se všem pracovníkům v kulturních a tvůrčích odvětvích dostává přiměřeného uznání a podpory;
- C. vzhledem k tomu, že umělecká činnost může být vykonávána jako amatérská nebo profesionální činnost, která zvyšuje konkurenci v již tak vysoce konkurenčním prostředí; vzhledem k tomu, že právní rozlišení mezi nimi není vždy jasně stanoveno a může se lišit ve vnitrostátních právních předpisech a vnitrostátních postupech; vzhledem k tomu, že je třeba vypracovat komplexní politiky, které zajistí, že osoby pracující v kulturních a tvůrčích odvětvích se svou tvorbou užijí;
- D. vzhledem k tomu, že v roce 2022 bylo ve všech členských státech zaměstnáno v oblasti kultury 7,7 milionu lidí, což představuje 3,8 % celkové zaměstnanosti²⁵; vzhledem k tomu, že významný hospodářský vliv kulturních a tvůrčích odvětví, která představují 4,2 % HDP EU a 1 % všech vládních výdajů²⁶, rovněž podporuje udržitelný růst v různých odvětvích a místní a regionální rozvoj;
- E. vzhledem k tomu, že bez ohledu na jejich roli nebo postavení pracovníka či osoby samostatně výdělečně činné lze životní a pracovní podmínky pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích popsat jako vyznačující se nejistotou, nestabilitou a přerušovaným charakterem své práce, s nepředvídatelnými příjmy, slabší vyjednávací pozicí vůči svým smluvním protějškům, krátkodobými smlouvami, slabým nebo nulovým sociálním zabezpečením a bez přístupu k podpoře v nezaměstnanosti; vzhledem k tomu, že rozsah, v jakém se na pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích vztahuje sociální zabezpečení, se v rámci zemí a mezi nimi liší z důvodů rozdílů mezi odvětvími a typy práce v rámci odvětví a může vést k rozdílům v životních a pracovních podmínkách; vzhledem k tomu, že sociální a pracovní podmínky pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích je třeba razantně zlepšit, jak zdůrazňuje prohlášení vedoucích představitelů G20 z Říma z října 2021²⁷;
- F. vzhledem k tomu, že mezi pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích patří zejména fyzické osoby, jakož i mikropodniky, malé a středně velké organizace a podniky, organizace s vlastní správou a kulturní družstva; vzhledem k tomu, že mezi pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích je počet osob samostatně výdělečně činných oproti

²⁵ Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230824-1>
²⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_expenditure_on_cultural_broadcasting_and_publishing_services&oldid=593681

²⁷ <https://www.consilium.europa.eu/media/52730/g20-leaders-declaration-final.pdf>

běžné populaci více než dvojnásobný (32 % v porovnání se 14 %) a že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích jsou často zapojeni do forem zaměstnání, které se odchyľují od tradičních pracovních úvazků, a u nichž je méně pravděpodobné než u průměrné pracující osoby, že mají stále zaměstnání, že jsou zaměstnání, pracují na plný úvazek nebo mají jedno zaměstnání, často kombinují zaměstnání a samostatnou výdělečnou činnost, včetně samostatné výdělečné činnosti, v kulturních a tvůrčích odvětvích a v dalších odvětvích, jako jsou služby nebo vzdělávání; vzhledem k tomu, že mít více pracovních míst může vážně ovlivnit rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem; vzhledem k tomu, že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích mají tendenci mít profesní dráhu založenou na projektech a vysoký stupeň mobility;

- G. vzhledem k tomu, že absence specifického rámce zaměstnanosti pro pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích podle vnitrostátních právních předpisů v některých členských státech a atypická pracovní ujednání, která jsou často přerušena značnými obdobími neplaceného času stráveného uměleckým výzkumem, tvorbou děl nebo zkoušením, v kombinaci s nepravidelnými příjmy, nebo probíhají souběžně s nimi, v kombinaci s nepravidelnými příjmy vedou k nepravidelným platbám, které výrazně omezují schopnost pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích přispívat a jejich účinný přístup k sociální ochraně; vzhledem k tomu, že v důsledku toho je často omezen jejich přístup k příslušným dávkám, zejména k dávkám v nezaměstnanosti, starobnímu důchodu, dovolené za kalendářní rok a pracovnímu volna z důvodu nemoci, volna z rodinných a pečovatelských důvodů, jakož i k péči o dítě; vzhledem k tomu, že i když je pokrytí dostupné na dobrovolném základě, je jeho míra u pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích pracujících jako osoby samostatně výdělečně činné nízká; vzhledem k tomu, že tuto situaci může ještě zhoršovat nesprávné určení pracovního postavení pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích;
- H. vzhledem k tomu, že kariérní postup a udržitelnost kariéry v kulturních a tvůrčích odvětvích často závisí na socioekonomických charakteristikách a jsou podmíněny věkem, pohlavím, etnickým původem, zdravotním postižením a společenskou třídou; vzhledem k tomu, že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích, pracovníci se zdravotním postižením, pracovníci z menšinových etnických skupin a pracovníci z dělnické třídy mohou čelit horším podmínkám kvality pracovních míst; vzhledem k tomu, že kariérní postup a udržitelnost profesní dráhy jsou v kulturních a tvůrčích odvětvích náročné a profesní vyhlídky se s věkem obvykle zhoršují; vzhledem k tomu, že u starších pracovníků v tvůrčích a kulturních odvětvích je patrná vyšší míra samostatně výdělečné činnosti, což je ohrožuje nejistotou;
- I. vzhledem k tomu, že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích byli tvrdě zasaženi pandemií COVID-19, která odhalila jejich nejisté životní a pracovní podmínky; vzhledem k tomu, že podle odhadů UNESCO přišlo v roce 2020 na celém světě o práci přes 10 milionů pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích²⁸; vzhledem k tomu, že protikrizové mechanismy hrály během pandemie COVID-19 a po ní klíčovou roli při řešení problémů v kulturních a tvůrčích odvětvích; vzhledem k tomu, že ačkoliv kulturní a tvůrčí odvětví prošla v důsledku pandemie, digitalizace a ekologické transformace významnou proměnou, a na zásadním významu získaly celoživotní učení, změna kvalifikace a prohlubování dovedností, tato odvětví se naplno nezotavila ze ztrát, které během pandemie utrpěla, a přetrvává dopad na živobytí osob, které v těchto odvětvích pracují; vzhledem k tomu, že krize COVID-19 zdůraznila křehkost již existujících organizačních struktur a pracovních postupů, zejména pro zranitelné

pracovníky s nejistým pracovním postavením, jako jsou lidé pracující na základě atypických nebo projektových pracovních smluv;

- J. vzhledem k tomu, že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích mají obvykle nárok na nízký důchod v důsledku atypické a často nejisté povahy jejich práce, což může mít dopad na výši příspěvků nebo jiná požadovaná kritéria způsobilosti; vzhledem k tomu, že umělci mohou pokračovat v činnosti i po dosažení oficiálního věku odchodu do důchodu;
- K. vzhledem k tomu, že dobře fungující odvětvový sociální dialog na vnitrostátní i unijní úrovni a vysoká míra pokrytí kolektivním vyjednáváním hrají klíčovou úlohu při budování profesionálních a udržitelných odvětví, neboť napomáhají inkluzivnímu pracovnímu trhu, který podporuje důstojné pracovní podmínky, včetně spravedlivé a odpovídající mzdy; vzhledem k tomu, že omezená míra kolektivního vyjednávání v kulturních a tvůrčích odvětvích²⁹ v několika členských státech přispívá ke špatné kvalitě práce, nízkým mzdám, nevýhodným smlouvám a omezenému přístupu k sociální ochraně; vzhledem k tomu, že odborové svazy čelí problémům při organizaci pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, a to kvůli nestálým pracovním vzorcům, změně pracovních míst, kombinování profesních činností a s ohledem na vyšší počet samostatně výdělečně činných pracovníků v tomto odvětví; vzhledem k tomu, že řada organizací se neúčastní kolektivního vyjednávání a mnoho profesních skupin je stále nedostatečně zastoupeno; vzhledem k tomu, že nové výzvy, kterým tato odvětví čelí, jako je digitalizace, umělá inteligence a rozvoj nových dovedností, by se měly odrazit v moderních a účinných systémech kolektivního vyjednávání;
- L. vzhledem k tomu, že nehlášená práce narušuje lidská práva a zejména právo na důstojné pracovní a životní podmínky, oslabuje politiky zaměřené na udržitelný růst, přináší závažná rizika pro udržitelnost evropského sociálního modelu a podporuje nekalou soutěž; vzhledem k tomu, že rozšíření částečně nebo zcela nehlášené práce, kvůli které nejsou pracovníci chráněni pracovními právy a nevztahuje se na ně sociální zabezpečení, je v kulturních a tvůrčích odvětvích velmi znepokojující záležitostí; vzhledem k tomu, že Evropský orgán pro pracovní záležitosti (ELA) hraje klíčovou úlohu při provádění vzájemně sladěných a společných inspekcí s cílem zlepšit schopnost členských států zajistit ochranu osob uplatňujících své právo na volný pohyb a bojovat proti nesrovnalostem přeshraniční povahy;
- M. vzhledem k tomu, že v kulturních a tvůrčích odvětvích se také vyskytují rozdíly v odměňování žen a mužů, rozdíly ve výši důchodů žen a mužů a nerovnosti v oblasti péče; vzhledem k tomu, že ženy jsou v menšině, pokud jde o řídicí a vedoucí funkce³⁰; vzhledem k tomu, že ženy průměrně vydělávají méně než jejich mužské protějšky ve stejných profesích³¹ a pracují na základě typů smluv, které mohou vážně ovlivnit rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem, mimo jiné kvůli nestandardní a nepravidelné pracovní době, nutnosti cestovat za prací a intenzivním navazováním kontaktů, jakož i kvůli chybějící infrastruktuře péče; vzhledem k tomu, že ženy tudíž

²⁹ Dokument Eurofoundu o trendech v oblasti zaměstnanosti a pracovních podmínkách v tvůrčích odvětvích poskytnutý na žádost zpravodajů, 29. května 2023.

³⁰ <http://www.womarts.eu/upload/01-LI-WOMART-1-20-6.pdf>, s. 34 a s.

³¹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EARN_GR_GPGR2_custom_6350417/default/table?lang=en [PMMR1] PAG. 60; https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_865323.pdf

často mají relativně kratší kariéru, a to zejména v audiovizuálním odvětví;

- N. vzhledem k tomu, že sexuální obtěžování je v kulturních a tvůrčích odvětvích třikrát vyšší³² než u průměrné pracovní síly; vzhledem k tomu, že ženy jsou neúměrně vystaveny obtěžování a zneužívání, a to i na internetu, jak ukázalo hnutí MeToo; vzhledem k tomu, že to by s sebou mohlo nést riziko autocenzury, která má negativní dopad na typ uměleckého projevu žen, omezuje jejich svobodu projevu a kariéerní postup; vzhledem k tomu, že genderově podmíněné násilí a obtěžování v kulturních a tvůrčích odvětvích posilují nerovnosti mezi ženami a muži³³; vzhledem k tomu, že předcházení takovým systémovým překážkám a jejich odstranění bude vyžadovat integrovaný přístup; vzhledem k tomu, že úmluva MOP o násilí a obtěžování (č. 190) a doporučení (č. 206) jsou prvními mezinárodními pracovními normami, které představují společný rámec pro prevenci, nápravu a odstranění násilí a obtěžování ve světě práce;
- O. vzhledem k tomu, že některé členské státy přijaly motivační opatření, jimiž podporují společnosti, aby se dobrovolně zapojovaly do opětovného začleňování obětí genderově podmíněného násilí a obtěžování na pracovní trh tím, že jim umožňují případné snížení příspěvků zaměstnavatele do systémů sociálního zabezpečení při uzavření smlouvy na dobu neurčitou, což by mohlo sloužit jako příklad dobré praxe;
- P. vzhledem k tomu, že pracovníci kulturních a tvůrčích odvětví ze znevýhodněných skupin, včetně osob z etnických a zeměpisných menšin nebo osob s jiným pobytovým statutem, osob ze znevýhodněného socioekonomického prostředí, osob se zdravotním postižením a osob LGBTIQ+, jakož i žen a mladých lidí, mají omezenější přístup k umělecké a kulturní profesní dráze a méně příležitostí k rozvoji dlouhodobé kariéry v kulturních a tvůrčích odvětvích, což zvyšuje riziko, že v těchto odvětvích nedojde ke generační obměně;
- Q. vzhledem k tomu, že v několika členských státech neexistuje specifický právní rámec pro žádnou kategorii pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích; vzhledem k tomu, že několik členských států pracuje na aktualizaci svého právního rámce s cílem chránit práva pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích tím, že zohlední specifika těchto odvětví; vzhledem k tomu, že několik členských států zahrnuje do svých plánů na podporu oživení a odolnosti legislativní reformy s cílem zlepšit pracovní podmínky pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích;
- R. vzhledem k tomu, že mobilita je významným prvkem profesní umělecké činnosti a profesního rozvoje a přispívá ke zvýšení příjmů a dlouhodobé finanční předvídatelnosti; vzhledem k tomu, že mnozí umělci se často pohybují mezi členskými státy; vzhledem k tomu, že mobilita je důležitá pro studenty a mladé pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích, aby rozšířili své vzdělání, získali diverzifikované soubory dovedností a uznali širší škálu atraktivních profesních vyhlídek; vzhledem k tomu, že na druhou stranu mobilita umělců s sebou nese specifické výzvy, zejména ve vztahu k sociální ochraně a zdanění, které vyžadují specifická opatření; vzhledem k tomu, že vysoká úroveň mobility může rovněž přispět k nehlášené práci³⁴; vzhledem k tomu, že stávající

³² Dokument Eurofoundu o trendech v oblasti zaměstnanosti a pracovních podmínkách v tvůrčích odvětvích poskytnutý na žádost zpravodajů, 29. května 2023.

³³ ILO, *Policy Brief on sexual harassment in the entertainment industry* (Politická zpráva o sexuálním obtěžování v zábavním průmyslu), listopad 2020.

³⁴ Evropský orgán pro pracovní záležitosti, studie „*Different forms of cross-border undeclared work, including through third-country nationals*“ (Různé formy

finanční nástroje na podporu mobility by měly být lépe přizpůsobené zvláštnostem těchto odvětví; vzhledem k tomu, že při uměleckých vystoupeních spolu často pracují evropští umělci a pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích ze zemí mimo Společenství, jejichž mobilitu mohou omezovat obtíže se získáváním střednědobých víz;

- S. vzhledem k tomu, že přístup k uměleckému vzdělání podporuje sociální začlenění a boj proti nerovnostem; vzhledem k tomu, že program Erasmus+ je nejviditelnějším úspěchem Unie při dosahování cílů kvalitního a inkluzivního vzdělávání; vzhledem k tomu, že současný nedostatek automatického vzájemného uznávání uměleckých schopností a tvůrčích dovedností a kvalifikací brání přeshraniční mobilitě pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích;
- T. vzhledem k tomu, že kulturní a tvůrčí odvětví procházejí významnou proměnou, což vyžaduje posouzení dovedností potřebných v daných odvětvích a vypracování politik pro řešení současných nedostatků v oblasti dovedností; vzhledem k tomu, že Pakt pro dovednosti 2020 a Evropský rok dovedností 2023 dále zdůraznily potřebu začlenit dovednosti, zejména průřezové, měkké a digitální dovednosti, do vzdělávacích systémů s cílem rozvíjet talenty a profesní přechod, a to i prostřednictvím technického a odborného vzdělávání prostřednictvím rozsáhlých partnerství v oblasti dovedností v rámci širšího ekosystému kulturních a tvůrčích odvětví ve spolupráci se sociálními partnery;
- U. vzhledem k tomu, že tempo digitální transformace, která se během pandemie COVID-19 zrychlila, a rostoucí využívání umělé inteligence vytváří nové příležitosti a nová pracovní místa, napomáhá novým obchodním modelům a formám výroby a diverzifikuje uspořádání práce a také zlepšuje přístup širšího publika ke kultuře, čímž přispívá k dynamice odvětví a jejich transformaci; vzhledem k tomu, že to však s sebou přineslo určité problémy a nejistoty, které způsobily ztrátu pracovních míst, přesídlení pracovníků a ztrátu kontroly nad jejich prací, včetně problémů souvisejících s autorstvím a vlastnictvím výtvorů a s rozmanitostí; vzhledem k tomu, že digitalizace usnadnila přeshraniční poskytování kulturních služeb; vzhledem k tomu, že tento trend jde ruku v ruce s rostoucím využíváním zneužívajících a donucovacích smluvních praktik ze strany velkých mediálních platforem, což ohrožuje spravedlivé a přiměřené odměňování a pracovní podmínky evropských tvůrců;
- V. vzhledem k tomu, že spravedlivá odměna za využívání jejich tvůrčího díla má zásadní význam pro pracovní podmínky autorů a skladatelů, neboť je základem jejich výdělků profesionálních tvůrců; vzhledem k tomu, že organizace kolektivní správy a jejich globální systém hrají důležitou úlohu tím, že umožňují spravedlivé odměňování tvůrců, mimo jiné prostřednictvím vyjednávání o sazbách s uživateli, a přispívají k podpoře kulturní rozmanitosti a projevu;
- W. vzhledem k tomu, že Stuttgartské prohlášení odráží jednotnou evropskou vizi, v níž vedoucí představitelé vyjádřili svou vůli spolupracovat na společném osudu a přání potvrdit evropskou identitu a pokročit směrem ke stále užšímu svazku mezi svými národy; vzhledem k tomu, že prohlášení považuje úlohu kultury za důležitý prvek pro

dosažení tohoto cíle;

Kulturní a tvůrčí odvětví: sbližování národů Evropy

1. má za to, že kulturní a tvůrčí odvětví hrají zásadní úlohu v rozkvětu lidstva a podpoře evropské sociální a ekonomické soudržnosti, živé demokracie a prosperity a inkluzivity našich společností; dále má za to, že si zaslouží podporu vzhledem k přirozené hodnotě umění a kultury;
2. zdůrazňuje, že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích jsou klíčoví pro postup evropské integrace a jejich práce přispívá k propojování společenství, budování identity národů Evropy, k podpoře evropské kulturní rozmanitosti a k všeobecnému dialogu;
3. zdůrazňuje, že Unie má podle článku 167 SFEU odpovědnost přispívat k rozkvětu kultur členských států a podle článku 3 SEU chránit a rozvíjet evropské kulturní dědictví; domnívá se, že evropské kulturní dědictví vždy působilo jako centrum přitažlivosti a vlivu po celém světě, avšak obnovení této vedoucí úlohy vyžaduje značné investice do kulturních a tvůrčích odvětví a politik, které je posilují, čímž se zaručí kulturní práva lidí;

„Postavení umělce“

4. vyzývá členské státy, aby usilovaly o provedení doporučení organizace UNESCO z roku 1980 o postavení umělce, jehož jsou všechny signatáři; konstatuje, že následné zprávy o provádění ukazují, že pro splnění tohoto doporučení je třeba učinit více; domnívá se, že změny v posledních čtyřech desetiletích, zejména ty, které jsou spojeny s digitalizací, včetně umělé inteligence, nárůstu atypických forem práce, vyžadují, aby členské státy neustále přizpůsobovaly svá opatření tak, aby mohly plnit své povinnosti vytvořit úplný, pevný a konzistentní rámec práv; dále vybízí členské státy, aby přispívaly ke stávajícím monitorovacím mechanismům UNESCO s cílem zlepšit shromažďování informací a údajů o životních a pracovních podmínkách pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích a přispět k tvorbě politiky založené na důkazech;
5. konstatuje, že odborníci určili chybějící definici pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích a uznání specifických rysů jejich pracovních podmínek³⁵ jako jeden z hlavních faktorů vedoucích ke slabé sociální ochraně těchto pracovníků; žádá členské státy, aby s přispěním Komise uznaly specifickou situaci pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích a zároveň zohlednily a v případě potřeby upravily rozdílná pravidla pro samostatně výdělečně činné osoby a zaměstnance s cílem zajistit na jedné straně bezproblémové uplatňování podmínek spojených s jejich postavením v případě těch, kteří takové postavení mají v souladu s vnitrostátním právem, a na druhé straně dosáhnout sbližení a zlepšit situaci těch, na něž se toto postavení nevztahuje, a současně podpořit nadnárodní činnost v Evropě;
6. vyzývá Komisi, aby zmapovala stávající definice pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích ve všech členských státech s cílem přispět ke společnému porozumění, které by se mělo odrazit v tvorbě politik EU a ve statistikách týkajících se kultury; domnívá se, že by takový přístup měl být rovněž sladěn s doporučením UNESCO z roku 1980;

³⁵ <https://eenca.com/eenca/assets/File/EENCA%20publications/Study%20on%20the%20status%20and%20working%20conditions%20of%20artists%20and%20creative%20professionals%20-%20Final%20report.pdf>

Přístup k sociální ochraně a důstojným pracovním podmínkám

7. vybízí členské státy, které dosud nezavedly specifické postavení pro umělce a další pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích, aby tak učinily s cílem podpořit přístup pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích k odpovídající sociální ochraně v souladu s minimálními normami podle doporučení Rady ze dne 8. listopadu 2019 o přístupu pracovníků a osob samostatně výdělečně činných k sociální ochraně (2019/C 387/01); vyzývá členské státy, aby odstranily stávající mezery v přístupu k sociální ochraně, zejména pokud jde o pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích; vyzývá ty členské státy, které již mají „postavení umělce“ zavedeno, aby pravidelně sledovaly jeho přiměřenost a v případě potřeby jej ve stejném světle zlepšovaly, a zajistily tak pokrytí všech pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, a zejména osob samostatně výdělečně činných, a přizpůsobily jej novým výzvám, které přináší digitalizace a nedávná pandemie COVID-19; chválí ty členské státy, které v posledních letech provedly tento přezkum a přizpůsobení;
8. zdůrazňuje, že atypické pracovní vzorce v kulturních a tvůrčích profesích a vysoká míra profesní a geografické mobility pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU vedou k problémům v přístupu k sociální ochraně těchto pracovníků, které jsou společné pro celou Unii; domnívá se proto, že je třeba přijmout cílená opatření a posílit koordinaci na úrovni Unie, s cílem podpořit, aby všichni pracovníci kulturních a tvůrčích odvětví bez ohledu na své pracovní postavení měli v EU univerzální, účinný a zjednodušený přístup k přiměřeným a komplexním systémům sociální ochrany; připomíná význam přiměřených a dostupných systémů minimálního příjmu pro pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích, kteří často zažívají období nedostatečných, nepravidelných nebo nejistých finančních zdrojů, a zároveň zdůrazňuje, že tyto systémy by neměly nahrazovat spravedlivé a přiměřené odměňování a důstojné pracovní podmínky v kulturních a tvůrčích odvětvích;
9. naléhavě vyzývá členské státy, aby přijaly konkrétní opatření k zajištění získání, zachování a přenositelnosti práv v rámci různých systémů, aby umožnily pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, kteří často kombinují nebo mění zaměstnání nebo přecházejí mezi statusem pracovníka a samostatně výdělečně činné osoby, řešit problém nestabilních a roztržitých příjmů, neplacené práce a nejistoty zaměstnání a zajistit minimální standard jejich příjmů, a to účinným přizpůsobením vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení tak, aby byl zajištěn komplexní přístup k sociálním dávkám, včetně dávek v nezaměstnanosti, v systémech sociální ochrany založených na příspěvcích, a aby byla zajištěna jejich přiměřená účast, jakož i usnadněna jejich účast v případech dobrovolných systémů sociální ochrany; potvrzuje, že právo na spravedlivou, náležitou a přiměřenou odměnu vyplývající z autorského práva a práv s ním souvisejících musí být slučitelné se systémy sociální ochrany, zejména s přístupem k příspěvkovému důchodu, neboť tvůrčí kariéra není omezena věkem;
10. zdůrazňuje, že je třeba správně určit pracovní postavení osob pracujících v kulturních a tvůrčích odvětvích, který odpovídá jejich skutečnému uspořádání práce; zdůrazňuje, že všechny pracovníky se vztahuje *acquis* EU v oblasti pracovního práva i vnitrostátní pracovní právo a že mají mimo jiné právo na minimální mzdu, kolektivní vyjednávání, pracovní dobu a ochranu zdraví, právo na placenou dovolenou a lepší přístup k ochraně před pracovními úrazy, dávky v nezaměstnanosti a dávky v nemoci, jakož i na příspěvkové starobní důchody; vyzývá členské státy, aby posílily činnost donucovacích orgánů a prováděly Úmluvu MOP č. 81 o inspekci práce se zvláštní péčí věnovanou zajištění správného zařazení osob pracujících v kulturních a tvůrčích odvětvích;

Výzvy v přeshraničních situacích

11. podtrhuje celkový význam přeshraniční mobility pro podporu tvůrčí práce pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích a rozšíření příležitostí pro získávání nových profesních zkušeností v zahraničí;
12. zdůrazňuje, že zajištění hladké koordinace a přenositelnosti práv napříč systémy sociální ochrany mezi členskými státy je důležité pro zajištění účinného přístupu k sociální ochraně pro pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích, kteří vykazují vysoký stupeň pracovní mobility; vyzývá členské státy, aby správně a důsledně uplatňovaly nařízení (ES) č. 883/2004 a (ES) č. 987/2009; zdůrazňuje, že je důležité urychleně přijmout a uplatňovat jejich revidované znění;
13. konstatuje, že zejména pro osoby samostatně výdělečně činné a nestandardní pracovníky je stále náročné orientovat se v různých systémech; vyjadřuje politování nad tím, že stále přetrvává mnoho administrativních, finančních, fiskálních a jazykových překážek mobility, zejména přeshraniční přenositelnosti nároků na sociální zabezpečení, často v důsledku rozdílů mezi právními předpisy členských států; zdůrazňuje, že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích, kteří uplatňují právo na volný pohyb, často čelí násobným příspěvkům na sociální a zdravotní pojištění v několika členských státech, aniž by z nich mohli těžit; požaduje silnější koordinaci na úrovni Unie s cílem zmírnit mezery mezi vnitrostátními systémy, aby se zajistilo, že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích pracující v několika zemích mohou využívat své sociální nároky;
14. domnívá se, že podpora šíření informací o pravidlech koordinace sociálního zabezpečení v Evropě týkajících se přeshraniční mobility umělců na úrovni EU je pro pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích nezbytná a užitečná; vybízí Komisi a členské státy, aby posílily stávající dostatečně financovaná informační místa pro mobilitu jako jednotná kontaktní místa, která budou snadno dostupná ve všech jazycích EU a pomohou pracovníkům v kulturních a tvůrčích odvětvích získat všechny důležité informace o jejich pracovních podmínkách, mobilitě, daňové oblasti a dávkách sociální ochrany, nebo pokud nejsou k dispozici, aby zřídily nová;
15. má za to, že automatizovaná výměna informací prostřednictvím elektronické výměny informací o sociálním zabezpečení (EESSI), jejímž cílem je prostřednictvím administrativní spolupráce umožnit mobilním pracovníkům bezproblémovou práci v Evropě, má pro kulturní a tvůrčí odvětví velký potenciál; žádá Komisi, aby v návaznosti na nedávné sdělení o digitalizaci v oblasti koordinace sociálního zabezpečení zajistila, že se systém EESSI bude zabývat specifiky pracovních modelů a mobility pracovních sil v kulturních a tvůrčích odvětvích a že se bude vztahovat na všechny pracovníky v těchto odvětvích³⁶;
16. poukazuje na nedávné zapojení Komise do pilotních činností evropského průkazu sociálního zabezpečení (ESSPASS) a vybízí ji, aby urychlila jejich provádění; znovu opakuje svou výzvu Komisi, aby předložila legislativní návrh iniciativy evropského průkazu sociálního zabezpečení (ESSPASS), která by mohla zajistit účinnou identifikaci, sledovatelnost, shromažďování a přenositelnost práv na sociální

³⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o digitalizaci v oblasti koordinace sociálního zabezpečení: usnadnění volného pohybu na jednotném trhu, 6.9.2023, (COM(2023)0501).

zabezpečení a zlepšit prosazování pravidel Unie v oblasti mobility pracovních sil a koordinace sociálního zabezpečení na trhu práce s cílem zajistit rovné podmínky pro pracovníky a podniky v Unii; zdůrazňuje, že je klíčové zajistit, aby evropští občané mohli uplatňovat svá práva na sociální zabezpečení a nároky v zahraničí prostřednictvím snadného digitálního nástroje; zdůrazňuje, že rychlé ověření statusu pojištění a příspěvků může pomoci bojovat proti nehlášené práci a nedodržování mechanismů stanovování mezd v hostitelské zemi, proti podvodům a zneužívání dávek sociálního zabezpečení a umožnit orgánům sociálního zabezpečení, inspektorátům práce a poskytovatelům zdravotní péče ověřovat dodržování předpisů prostřednictvím křížových odkazů mezi databázemi; zdůrazňuje, že evropský průkaz sociálního zabezpečení by rovněž usnadnil pracovníkům sledování a uplatnění jejich příspěvků na sociální zabezpečení a dávek, jako je nárok na důchod, usnadnil by jejich přenositelnost a lépe by předcházel sociálním podvodům v otázkách, jako je zneužívání subdodávek, nepravá samostatná výdělečná činnost, nehlášená práce a neplacení příspěvků na sociální zabezpečení; vyzývá k zavedení řešení evropského průkazu sociálního zabezpečení v kulturních a tvůrčích odvětvích a k zajištění toho, aby řešil specifika odvětví a zvláštní potřeby osob samostatně výdělečně činných;

17. vyzývá Komisi a členské státy, aby spolupracovaly s Evropským orgánem pro pracovní záležitosti s cílem usnadnit poskytování snadno dostupných informací a plně uplatňování platných kolektivních smluv v zemi určení na vyslané pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích a prosazovat právní předpisy Unie s cílem zajistit odpovídající ochranu těchto osob, když uplatňují své právo na volný pohyb, a bojovat proti nesrovnalostem přeshraniční povahy;
18. vítá novou akci v oblasti mobility „Kultura hýbe Evropou“ v rámci programu Kreativní Evropa, která nabízí granty na podporu mobility umělcům a pracovníkům v kulturních a tvůrčích odvětvích; vyzývá Komisi a členské státy, aby tyto iniciativy dále posilovaly a zlepšovaly a vybavily je přiměřenějšími finančními prostředky s cílem umožnit rozšiřování tohoto systému za účelem dosažení co nejširší škály pracovníků kulturních a tvůrčích odvětví a publika, jakož i prosazování evropských koprodukcí, rovněž se zapojením zemí mimo EU;
19. zdůrazňuje význam celounijních soutěží a iniciativ, které ukazují bohatství a rozmanitost evropské kultury a přispívají k evropskému pocitu sounáležitosti a identity, jako je například LUX – evropská filmová cena diváků a Cena Evropské unie za literaturu; vyzývá Komisi, aby přezkoumala a dále posílila soutěže nebo iniciativy organizované výhradně v rámci Unie a aby podporovala a usnadňovala nové soutěže a iniciativy, jako je každoroční pěvecká soutěž mezi členskými státy na podporu kultury a cestovního ruchu v Unii;

Spravedlivá odměna, postupy a financování

20. důrazně potvrzuje, že práce v kultuře je profesionální činnost a že musí být jako taková spravedlivě a přiměřeně odměňována, aby to odráželo skutečnou úroveň vzdělání, kompetencí a odborných zkušeností a zajistilo důstojnou životní úroveň; je znepokojen skutečností, že kulturní a tvůrčí odvětví jsou považována za odvětví s nízkými mzdami, kdy se 38 % pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích nachází ve třech nejnižších mzdových decilech³⁷; vítá nedávné přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady

³⁷ Eurofound – šetření pracovních sil

(EU) 2022/2041³⁸; vyzývá členské státy, aby tuto směrnici urychleně provedly do vnitrostátního práva, a to se zvláštním ohledem na kulturní a tvůrčí odvětví;

21. vyjadřuje politování nad všemi formami nedostatečně placené či neplacené práce, jako je praxe spočívající v nabízení odměny za kulturní a tvůrčí práci ve formě expozice a také i nezapočítávání neregistrované pracovní doby jako pracovní doby a neplacené stáže³⁹, které mohou vyplývat z rozsáhlé nerovnováhy sil ve smluvním vztahu;
22. vyjadřuje politování nad rozšířeností postupů opožděných plateb v kulturních a tvůrčích odvětvích, které mají závažný dopad na solventnost jak osob samostatně výdělečně činných, tak malých a středních podniků působících v tomto odvětví a prohlubují socioekonomické rozdíly mezi pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích; zdůrazňuje, že je třeba, aby členské státy provedly směrnici 2011/7/EU⁴⁰, a to i pro kulturní a tvůrčí odvětví;
23. připomíná význam autorského práva a práv s ním souvisejících v kulturních a tvůrčích odvětvích a jejich řádného provádění, které zajistí, aby autoři a výkonní umělci jako nositelé práv dostali spravedlivou odměnu za využívání svých děl; vyzývá k smysluplnému provedení a prosazování směrnice o autorském právu⁴¹ v souladu s jejími cíli;
24. vyzývá Komisi, aby podporovala členské státy při zajišťování odpovídající, spravedlivé, vhodné a přiměřené odměny pro umělce a tvůrce za využívání jejich umělecké práce, a to pomocí vhodných mechanismů a prostřednictvím obecných a odvětvových sociálních dialogů v souladu s právními předpisy EU;
25. zdůrazňuje, že je třeba usnadnit legální přístup k obsahu a bojovat proti pirátství a jinému nezákonnému využívání, zejména na jednotném digitálním trhu;
26. považuje spravedlivé a odpovídající odměňování autorů a skladatelů za zásadní součást jejich pracovních podmínek a životů; je znepokojen používáním různých forem „odkupních“ smluv, které mohou vést k nekalým a donucovacím praktikám, které obcházejí pravidla a zásady EU týkající se spravedlivé odměny a potvrzují hlubokou nerovnováhu sil mezi smluvními stranami, je znepokojen rostoucím využíváním těchto smluv, které v některých odvětvích často podléhají zahraničním jurisdikcím; naléhavě vyzývá členské státy, aby zajistily, že smluvní ujednání v kulturních a tvůrčích odvětvích budou plně v souladu s články 18, 19 a 20 směrnice o autorském právu, a aby v tomto ohledu prosazovaly práva autorů a výkonných umělců; žádá Komisi, aby v tomto ohledu posoudila a pozorně monitorovala situaci; žádá Komisi, aby v souvislosti se stávajícími a připravovanými iniciativami pečlivě posoudila slučitelnost ustanovení o „odkupu“, jakož i ustanovení o volbě práva a soudní příslušnosti, která se často

³⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2041 ze dne 19. října 2022 o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii (Úř. věst. L 275, 25.10.2022, s. 33).

³⁹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0239_CS.html

⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích (Úř. věst. L 48, 23.2.2011, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/7/oj>)

⁴¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES (Úř. věst. L 130, 17.5.2019, s. 92, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj>).

vymykají evropským pravidlům, a potřebu řešit tyto a další škodlivé praktiky uplatňované vůči tvůrcům;

27. je znepokojen donucovacími praktikami odkupu, které ohrožují pracovní podmínky a živobytí evropských tvůrců; vítá připravovanou studii, kterou Komise zahájí na toto téma, a žádá Komisi, aby navrhla potřebné iniciativy k řešení této praxe na úrovni Unie s přihlédnutím k závěrům a doporučením Parlamentu;
28. vyzývá členské státy, aby zvýšily úsilí o prevenci nehlášené práce, vymýtily a regulovaly neregistrovanou pracovní dobu a vymýtily praktiky zdánlivé samostatné výdělečné činnosti v kulturních a tvůrčích odvětvích, mimo jiné posílením činnosti donucovacích orgánů v pracovní oblasti a zapojením sociálních partnerů; zdůrazňuje v tomto ohledu úlohu Evropského orgánu pro pracovní záležitosti (ELA), zejména při poskytování informací mobilním pracovníkům v kulturních a tvůrčích odvětvích, výměně informací mezi členskými státy a posuzování rizik, společných a posuzování rizik, pokud jde o odvětvové problémy;
29. uznává zvláštní úpravu pracovní doby, která je v těchto odvětvích běžná, domnívá se však, že je třeba respektovat rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem;
30. zdůrazňuje význam dodržování zdraví a bezpečnosti na pracovišti; vyzývá Komisi, aby podporovala uznávání, náhradu a prevenci nemocí z povolání souvisejících s konkrétními činnostmi v kulturních a tvůrčích odvětvích;
31. znovu vyzývá členské státy, aby zajistily stabilní a předvídatelné financování a aby diverzifikovaly zdroje podpory pro kulturní a tvůrčí odvětví, aby se zdržely finančních škrtů ve stávajícím financování a zvýšily svou finanční podporu pro tato odvětví, což přispěje k vyšší předvídatelnosti pro pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích, jimž jsou tyto finanční prostředky určeny;
32. domnívá se, že veřejní poskytovatelé finančních prostředků v kulturních a tvůrčích odvětvích mají odpovědnost za prosazování spravedlivých postupů, a vyzývá k začlenění spravedlivých zásad do svých strategií financování po konzultaci se sociálními partnery; trvá na tom, že veškeré profesní institucionální zapojení pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích by mělo být spravedlivě odměňováno a mělo by být řešeno nahrazování pracovních míst falešnou dobrovolnou činností;
33. vyzývá poskytovatele finančních prostředků na unijní, vnitrostátní, regionální a místní úrovni k zavedení a prosazování sociální doložky prostřednictvím podmínek pro využívání veřejných financí a zadávání veřejných zakázek s cílem zajistit spravedlivé a přiměřené odměňování a pracovní podmínky pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích v celém subdodavatelském řetězci, s přihlédnutím k genderovému hledisku, aby byl zaručen rovný přístup k tvorbě a výrobním zdrojům a rovné odměňování v souladu s kolektivními smlouvami, pokud existují, a k podpoře uzavření kolektivních vyjednávacích řešení tam, kde ještě neexistují;
34. domnívá se, že programy a projekty v kulturních a tvůrčích odvětvích financované z prostředků Unie, jako je projekt Kreativní Evropa, by měly zajistit soulad se všemi pracovními a sociálními povinnostmi vyplývajícími z unijních a vnitrostátních právních předpisů a kolektivních smluv a měly by přispívat k provádění zásad evropského pilíře sociálních práv v kulturních a tvůrčích odvětvích; žádá Komisi, aby zajistila, že příští cyklus programů Unie v kulturních a tvůrčích odvětvích bude tyto zásady dodržovat,

mimo jiné zavedením sociální podmíněnosti podobně jako v ostatních oblastech politiky EU, která bude mimo jiné zahrnovat povinnost spravedlivě odměňovat pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích za jejich práci, včetně času věnovaného výzkumu, zkouškám, přípravě a uplatňování se zpětnou platností, s přihlédnutím ke specifickým pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích jako celku, jakož i s náležitou pozorností k tomu, aby nedošlo k neúměrnému zvýšení administrativní zátěže;

35. připomíná, že postupy pro podávání žádostí o finanční prostředky EU, včetně postupů pro program Kreativní Evropa, jsou stále příliš zatěžující a zbytečně vytvářejí překážky pro potenciální příjemce; vyzývá proto Komisi, aby tyto postupy ještě zjednodušila s cílem zajistit spravedlivý přístup k financování z prostředků Unie;
36. domnívá se, že udržitelné veřejné financování je zásadní pro zajištění udržitelného, rozmanitého a demokratického kulturního a tvůrčího ekosystému; žádá členské státy a Komisi, aby podstatně navýšily finanční podporu kulturních a tvůrčích odvětví, a členské státy, aby stanovily cíl minimálních výdajů ve výši 2 % veřejných vládních výdajů na kulturní a tvůrčí odvětví, která vytvářejí 4 % HDP; vyzývá všechny aktéry Unie, aby zvýšili financování kultury ve všech programech Unie a posílili synergie a aby zavedli nezbytné změny v dohledu nad víceletým finančním rámcem s cílem zohlednit investice do kultury v celém evropském rozpočtu;
37. vyjadřuje politování nad tím, že většina členských států nedosáhla začlenění investičního cíle fondu pro oživení a odolnost pro kulturní a tvůrčí odvětví ve výši 2 % do národních plánů pro oživení a odolnost členských států, jak požadoval Parlament;

Úloha sociálních partnerů a kolektivního vyjednávání

38. připomíná, že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích mají svobodu a právo vytvářet odborové svazy a profesní organizace za účelem jejich zastupování a přidávat se k nim a systematicky a smysluplně se podílet na procesu tvorby kulturních a sociálních politik a politik zaměstnanosti; vyzývá členské státy, aby posílily sociální dialog na úrovni Unie, na vnitrostátní a odvětvové úrovni v souladu s doporučením Rady o posílení sociálního dialogu a zajistily, aby byli zastoupeni všichni pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích napříč všemi odvětvími a aby byla zajištěna vysoká úroveň kolektivního vyjednávání s cílem zabezpečit důstojné pracovní podmínky a spravedlivé a přiměřené mzdy; vyzývá členské státy, aby zaručily účinné uplatňování práva na kolektivní vyjednávání v kulturních a tvůrčích odvětvích;
39. konstatuje, že míra pokrytí kolektivními smlouvami v kulturních a tvůrčích odvětvích se v jednotlivých členských státech značně liší; domnívá se, že silné kolektivní vyjednávání rozhodným způsobem přispívá k zajištění dostatečné ochrany formou minimální mzdy, spravedlivé odměny, práv pracovníků, dobrých pracovních podmínek, jakož i ustanovení o odborné přípravě a profesním rozvoji a ochraně zdraví a bezpečnosti pracovníků; vyzývá Komisi a členské státy, aby podporovaly sociální dialog na všech úrovních a kolektivní vyjednávání a zlepšily jeho rozšíření v kulturních a tvůrčích odvětvích; vybízí proto Komisi a členské státy, aby společně se sociálními partnery usilovaly o dosažení alespoň 80 % pokrytí kolektivního vyjednávání do roku 2030, což by se mělo odrazit i v kulturních a tvůrčích odvětvích, a aby pravidelně přezkoumávaly pokrok směrem k dosažení tohoto cíle;
40. vítá sdělení Komise „Pokyny k uplatňování právních předpisů Unie v oblasti hospodářské soutěže na kolektivní smlouvy týkající se pracovních podmínek osob

samostatně výdělečně činných bez zaměstnanců“, včetně samostatně výdělečně činných autorů a výkonných umělců, které poskytují větší ochranu tvůrcům a osobám samostatně výdělečně činným v kulturních a tvůrčích odvětvích; vyzývá členské státy, aby zajistily, že vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž tyto pokyny účinně uplatňují; vyzývá Komisi, aby monitorovala uplatňování těchto pokynů vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž za podpory Evropské sítě pro hospodářskou soutěž a konzultací s evropskými sociálními partnery, jakož i s autory, umělci, výkonnými umělci a kulturními pracovníky za účelem zajištění jejich důsledného uplatňování;

41. zdůrazňuje, že většina samostatně výdělečně činných osob v kulturních a tvůrčích odvětvích se potýká s obtížemi při ovlivňování svých pracovních podmínek; konstatuje, že i když nejsou plně začleněny do podnikání svého objednatele stejným způsobem jako zaměstnanci, některé osoby samostatně výdělečně činné nemusí být na objednateli jejich služeb zcela nezávislé nebo jim může chybět dostatečná vyjednávací síla; zdůrazňuje proto, že kolektivní vyjednávání pro samostatně výdělečně činné osoby bez zaměstnanců je účinným nástrojem k zajištění lepších pracovních podmínek, včetně odměňování;
42. vyzývá členské státy a sociální partnery, aby usilovali o zaručení spravedlivé a přiměřené mzdy v kulturních a tvůrčích odvětvích odrážející skutečnou úroveň vzdělání, dovedností a kompetencí a odborných zkušeností; vyzývá v tomto ohledu členské státy, aby prosazovaly kolektivní dohody o stanovování mezd v kulturních a tvůrčích odvětvích;

Vzdělávání, příležitosti v oblasti odborné přípravy a profesní rozvoj

43. je znepokojen stále omezenějším prostorem věnovaným uměleckému vzdělávání ve vnitrostátních školních osnovách v rámci základního a středního vzdělávání; s obavami konstatuje, že finanční překážky často brání přístupu mladých lidí ze zranitelného nebo znevýhodněného prostředí, a zejména se zdravotním postižením k vysokoškolskému vzdělávání v uměleckých oborech a ke kultuře; vyzývá členské státy, aby zajistily spravedlivý přístup k uměleckému vzdělávání, zejména vysokoškolskému; naléhavě vyzývá členské státy, aby přidělily odpovídající finanční a lidské zdroje na posílení uměleckých oborů prostřednictvím přístup STEAM (přírodní vědy, technika, inženýrství, umění a matematika) ve všech fázích vzdělávání v rámci vzdělávací a mimoškolní činnosti; žádá Komisi, aby posoudila možné modely kompenzace veřejných uměleckých a kulturních organizací, které podporují bezplatný přístup mladým lidem mladším 18 let ke kulturním akcím a vzdělání;
44. je znepokojen nedostatkem jasnosti a informací o pracovních podmínkách a praxi, které jsou poskytovány studentům a mladým absolventům vstupujícím na trh práce, mj. pokud jde o pochopení postavení pracovníka a OSVČ; vyzývá členské státy, aby zavedly nebo posílily inkluzivní opatření, která zajistí, že mladí lidé, zejména ti, kteří jsou na trhu práce obvykle znevýhodněni, budou mít přístup k informacím o pracovních příležitostech, spravedlivých postupech a svých právech, mimo jiné podle platného rámce autorského práva, a povinnostech vyplývajících z unijního a vnitrostátního pracovního práva;
45. poukazuje na to, že pro umělecký výzkum a profesní rozvoj učitelů a mladých pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích je nezbytný přístup do Evropského prostoru vzdělávání; vyzývá členské státy, aby zajistily plné začlenění vysokoškolského vzdělávání v uměleckých oborech do Evropského prostoru vzdělávání; naléhavě vyzývá

Komisi a členské státy, aby usilovaly o posílení hodnoty titulů souvisejících s uměním a kulturou a o automatické vzájemné uznávání a certifikaci diplomů a jiných kvalifikací, výsledků učení a doby studia v zahraničí, které umožní jejich srovnávání a zajistí přeshraniční přenositelnost uměleckých schopností a dovedností pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích;

46. trvá na tom, že je důležité investovat do celoživotního vzdělávání pracovníků v kulturním a tvůrčím odvětví; poukazuje na význam mobility na úrovni EU při výměně nápadů a postupů, podpoře mezikulturní spolupráce a zlepšení profesního rozvoje, včetně možností odborné přípravy, v kulturních a tvůrčích odvětvích; domnívá se, že je zapotřebí zdvojnásobit úsilí o upevnění a rozšíření příležitostí ke vzdělávacím a profesním výměnám na evropské úrovni, aby tyto výměny byly inkluzivnější; naléhavě vyzývá členské státy a EU, aby lépe zmapovaly potřeby pracovníků v kulturním a tvůrčím odvětví v oblasti odborné přípravy a lépe koordinovaly svou politiku v oblasti kultury, vzdělávání a zaměstnanosti, tak aby lépe řešily konkrétní problémy kulturního a tvůrčího odvětví;
47. poukazuje na úlohu, kterou mohou hrát mikrocertifikáty, jsou-li používány jednotným standardizovaným způsobem, a to i ve vztahu k digitálním a tvůrčím dovednostem a kompetencím, a současně uznává jejich doplňkovost k formálním kvalifikacím; vyzývá Komisi a členské státy, aby v souladu s doporučením Rady vytvořily evropský systém mikrocertifikátů a zajistily jejich přenositelnost v celé Evropě;
48. je znepokojen tím, že nejsou zavedeny systémy na podporu profesního přechodu pro umělce a pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích, kteří potřebují změnu kvalifikace; domnívá se, že to má význam zejména pro profesionální umělce, jejichž pracovní místa jsou ohrožena mimo jiné digitalizací nebo jejichž praxe závisí na jejich fyzických schopnostech, jako jsou tanečníci, zpěváci a hudebníci; vyzývá členské státy a Komisi, aby po konzultaci se sociálními partnery a v souvislosti s cíli Evropského roku dovedností a Paktu pro dovednosti investovaly do prohlubování dovedností a změny kvalifikace prostřednictvím programů celoživotního učení a programů rozvoje dovedností, a to i prostřednictvím partnerství se všemi příslušnými aktéry, shromažďování osvědčených postupů, systémů technického a odborného vzdělávání a odborné přípravy, které umožní pracovníkům v kulturních a tvůrčích odvětvích rozvíjet nové digitální, podnikatelské, právní a další relevantní znalosti a dovednosti, včetně gramotnosti v oblasti umělé inteligence, měkkých a průřezových dovedností, ať už v rámci kulturních a tvůrčích odvětví, nebo mimo ně;
49. vítá vytvoření evropského rámce pro obsah digitálního vzdělávání, který by stavěl na kulturní a tvůrčí rozmanitosti; vyzývá členské státy, aby tato doporučení odpovídajícím způsobem provedly ve svých vnitrostátních školních a vzdělávacích systémech; opakuje svou výzvu Komisi, aby předložila návrh směrnice o kvalitních stážích, a zdůrazňuje význam kvalitních placených stáží v kulturních a tvůrčích odvětvích;
50. vyzývá sociální partnery, aby podporovali odbornou přípravu a rozvoj dovedností; vyzývá Evropskou komisi, aby podporovala spolupráci mezi radami pro dovednosti, pokud existují, a výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy;
51. má za to, že pracovníci v kulturních a tvůrčích odvětvích mohou působit ve více odvětvích, například v odvětví zábavy a sportu; je přesvědčen, že tato odvětví hrají zásadní roli i při sblížování evropských národů prostřednictvím prožitých zkušeností ze soutěží Unie; zdůrazňuje proto, že je důležité zajistit zdravý a vyvážený ekosystém

napříč kulturními a tvůrčími odvětvími a odvětvími zábavy a sportu;

Genderová rovnost a opatření proti obtěžování a diskriminaci na pracovišti v kulturních a tvůrčích odvětvích

52. zdůrazňuje, že ženy jsou často oběťmi sexismu, genderových stereotypů a sexuálního obtěžování a obvykle mají nižší příjmy než muži na rovnocenných pozicích; vyzývá členské státy, aby zdvojnásobily své úsilí vymýtit sexuální obtěžování v kulturních a tvůrčích odvětvích a zajistit bezpečné a zdravé pracoviště, a to i prostřednictvím výměny osvědčených postupů; vítá v tomto ohledu návrh směrnice o boji proti násilí páchanému na ženách a domácímu násilí, který předložila Komise, a těší se, že bude rychle přijat; vyzývá členské státy, aby ve spolupráci se sociálními partnery urychleně provedly a implementovaly směrnici o transparentnosti mezd a posílily závazná opatření v oblasti transparentnosti odměňování v kulturních a tvůrčích odvětvích, jako je právo na informace o úrovních odměňování, podávání zpráv společnostmi a kolektivní vyjednávání; žádá Komisi a členské státy, aby posílily stávající struktury, nebo nejsou-li zavedené, aby vytvořily nové pobídkové mechanismy a struktury pro zajištění rovných profesních příležitostí, zejména pro ženy, LGBTQI+ osoby, osoby ze znevýhodněného prostředí a příslušníky menšin, mj. i prostřednictvím mechanismů financování;
53. konstatuje, že kulturní a tvůrčí odvětví vzhledem k často nejistým pracovním podmínkám a nevyváženým mocenským strukturám vykazují nadprůměrné vystavení zavražďování a diskriminaci, přičemž 86 % odborových svazů v zábavním průmyslu vyjadřuje znepokojení nad sexuálním obtěžováním na pracovišti⁴²; konstatuje, že v oblasti zábavy jsou tím zasaženy zejména dílčí oblasti, jako je živá zábava a filmová/televizní produkce⁴³;
54. naléhavě vyzývá členské státy, aby ve spolupráci se sociálními partnery odstranily systémové překážky, které činí pracovníky kulturních a tvůrčích odvětví zranitelnými, a aby zajistily komplexní koordinovanou odvětvovou reakci s cílem předcházet násilí a obtěžování, řešit je a odstraňovat je, mimo jiné stanovením jasných hranic odpovědnosti v postupech oznamování a ochrany, zřízením a poskytnutím vhodných zdrojů pro nezávislé struktury pro důvěrné oznamování nekalých praktik a získání poradenství a právního poradenství, důsledným vyšetřováním oznámených případů, zvyšováním povědomí a stanovením pokynů pro prevenci obtěžování prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy, a to i pro příslušné orgány;
55. zdůrazňuje, že umělkyně a pracovnice v kulturních a tvůrčích odvětvích v celé Unii by měly mít lepší přístup k tvorbě a výrobním zdrojům; opakuje svou výzvu členským státům, aby se zapojením sociálních partnerů podporovaly sociální dialog, mimo jiné prostřednictvím kolektivního vyjednávání, týkající se řešení genderových nerovností tím, že zajistí stejnou odměnu za rovnocennou práci, zastoupení na vedoucích pozicích a jiných pozicích s rozhodovací pravomocí a rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem; vybízí sociální partnery, aby prosazovali začleňování žen a mladých lidí do svého vedení a mezi vyjednávači; vyzývá v tomto ohledu členské státy, aby urychleně

⁴² Politická zpráva o sexuálním obtěžování v zábavním průmyslu, MOP, 2020
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_dialogue/@actrav/documents/publication/wcms_761947.pdf.

⁴³ *ILO Policy Brief on sexual harassment in the entertainment industry* (Politická zpráva MOP o sexuálním obtěžování v zábavním průmyslu) (2020).

provedly a prosazovaly směrnici o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem ve svém právu⁴⁴; vyzývá členské státy, aby zajistily, že podniky a organizace působící v kulturních a tvůrčích odvětvích přijmou ve spolupráci se zástupci zaměstnanců akční plány pro rovnost žen a mužů s cílem zabránit obtěžování na pracovišti;

56. vyzývá členské státy, které dosud neratifikovaly úmluvu MOP o násilí a obtěžování, aby tak bezodkladně učinily; dále vyzývá k urychlenému přijetí rozhodnutí Rady, kterým se schvaluje ratifikace této úmluvy, pokud jde o ustanovení, jež se dotýkají pravomocí EU;

Umělecká svoboda

57. trvá na tom, že je třeba zajistit svobodu umělecké tvorby a projevu po celé Evropě, čímž se přispěje k solidaritě, sociální soudržnosti a rovným podmínkám pro umělce, aby mohli rozvíjet svou činnost; připomíná svou výzvu určenou Komisi, aby v rámci zpráv o právním státu rozšířila kapitolu o monitorování svobody a plurality sdělovacích prostředků s cílem pokrýt rovněž všechny aspekty svobody projevu, včetně umělecké a akademické svobody; vyzývá Komisi, aby se v rámci přezkumu provádění akčního plánu EU pro demokracii zaměřila prostřednictvím vhodných iniciativ více na podporu a obranu svobody umělců tvořit bez cenzury, politického vměšování či zastrahování, včetně kriminalizace, čímž zajistí uplatňování kulturních práv evropských občanů;
58. trvá na tom, že spravedlivé sociální a pracovní podmínky a důstojná a udržitelná výše odměny, jakož i odpovídající přístup k sociálnímu zabezpečení jsou zásadní pro zaručení svobody uměleckého projevu všem tvůrcům, což jim zajistí rovné podmínky, aby mohli rozvíjet svou činnost; připomíná povinnost členských států a Unie chránit, bránit a pomáhat pracovníkům v kulturním a tvůrčím odvětví při prosazování jejich svobody tvorby a projevu; vyzývá členské státy, aby s aktivní podporou Komise vypracovaly pokyny na ochranu umělecké svobody jako hodnoty EU;
59. vyzývá Komisi a ESVČ, aby případně upevnily a rozšířily opatření na podporu umělců a dalších pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, kteří jsou ohroženi, zejména v důsledku války a geopolitické nestability, při prosazování svobody uměleckého projevu;

Digitální výzvy

60. zdůrazňuje, že automatizace a umělá inteligence se staly užitečným nástrojem pro uměleckou tvorbu a že mohou rovněž přispět k vytváření pracovních míst v kulturních a tvůrčích odvětvích a obohatit příležitosti pro její rozvoj vyvolané vznikem nových profesních profilů, zejména pokud jsou prováděny způsobem zaměřeným na člověka, aby se člověk stal zdrojem a příjemcem technologických inovací; je však znepokojen dopady rostoucí automatizace vyplývající z používání strojového učení, robotiky a dalších technologií založených na datech, jako je výroba asistovaného obsahu, umělá hlasová komunikace, překlad řeči do textu, a z automatizované extrakce metadat a šíření propracovaných generativních systémů umělé inteligence k vytváření obsahu, včetně používání tzv. *deep fake* bez souhlasu, což by mohlo představovat zvláštní výzvu pro umělce a další pracovníky v kulturním a tvůrčím odvětví, jimž hrozí ztráta zaměstnání

⁴⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1158 ze dne 20. června 2019 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob a o zrušení směrnice Rady 2010/18/EU (Úř. věst. L 188, 12.7.2019, s. 79, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj>).

nebo práva na odměnu, kontroly nad svou prací nebo zhoršení pracovních podmínek;

61. vyzývá proto Komisi, aby po konzultacích se sociálními partnery vypracovala proaktivní strategický přístup na úrovni Unie s cílem předvídat dopady používání těchto nových technologií na pracovní místa, pracovní metody, podmínky pracovníků, zvyšování a změny kvalifikace a potřeby pracovní síly v kulturních a tvůrčích odvětvích; vyzývá členské státy, aby s podporou Komise v rámci tohoto strategického přístupu vypracovaly akční plány odborné přípravy a vzdělávání, včetně gramotnosti v oblasti inteligence, a akční plány pro tvorbu pracovních míst a odvětvovou finanční podporu a opatření pro zajištění odpovídající sociální ochrany pro osoby postižené digitalizací a ztrátou pracovních míst v souvislosti s umělou inteligencí;
62. konkrétněji vyzývá k podpoře sociálního dialogu a konzultacím s kulturními a tvůrčími odvětvími s cílem zajistit rovnost, kulturní rozmanitost, nediskriminaci a spravedlnost v systémech umělé inteligence; vyzývá Komisi, aby přijala opatření k zajištění transparentnosti a odpovědnosti systémů a algoritmů umělé inteligence, aby se předešlo nezamýšlené předpojatosti a diskriminaci v kulturních a tvůrčích odvětvích a zajistilo se rovné zacházení, začlenění a co nejlepší využití digitálních technologií s cílem podpořit vytvoření důstojných podmínek pracovníků v kulturním a tvůrčím odvětví, a požívání jejich práv, zejména práva na spravedlivou, přiměřenou a úměrnou odměnu v souladu s právními předpisy Unie v oblasti autorského práva;
63. zdůrazňuje, že algoritmické personální řízení představuje nové výzvy pro budoucnost práce, které se objevují v souvislosti s technologiemi řízenou kontrolou a dohledem pro monitorování pokroku, času a výkonu, a má významný dopad na zdraví a bezpečnost pracovníků, zejména na jejich duševní zdraví a právo na soukromí a lidskou důstojnost, jakož i na diskriminační zacházení při náborech a v dalších oblastech, není-li zajištěn dostatečný lidský dohled; je dále znepokojen tím, že umělá inteligence může narušovat svobodu a nezávislost lidí, a to i na pracovišti; zdůrazňuje, že řešení v kulturních a tvůrčích odvětvích založená na umělé inteligenci musí být transparentní, nesmí mít negativní dopady na pracovníky a měla by být vyjednána mezi sociálními partnery; vyzývá Komisi, aby v současné a budoucí legislativní činnosti věnovala náležitou pozornost dopadům umělé inteligence na práva a dobré podmínky pracovníků na stále více digitalizovaném pracovišti, a to i předložením legislativního návrhu o umělé inteligenci na pracovišti;
64. opakuje svou výzvu Komisi, aby posoudila výzvy, které představuje obsah vytvářený umělou inteligencí a které vyplývají z neustále se vyvíjejících obchodních modelů, u nichž hrozí riziko vzniku regulačních mezer, jakož i dopad výzkumu a vývoje umělé inteligence a souvisejících technologií na kulturní a tvůrčí odvětví, zejména pokud jde o autorství a spravedlivé odměňování autorů a výkonných umělců; vyzývá Komisi, aby posoudila, do jaké míry může evropské obecné nařízení o ochraně osobních údajů poskytnout rychlé a účinné záruky proti neoprávněnému odstranění osobních údajů systémy umělé inteligence a zda jsou stávající výjimky pro vytěžování textů a dat přiměřeně vyvážené, aby bylo možné splnit třístupňový test i v souvislosti s generativní umělou inteligencí; zdůrazňuje, že je zapotřebí zajistit, aby poskytovatelé generativní umělé inteligence dodržovali povinnosti stanovené v případném aktu o umělé inteligenci a, aniž jsou dotčeny právní předpisy Unie nebo vnitrostátní právní předpisy týkající se autorského práva, aby zdokumentovali a zveřejňovali dostatečně podrobné shrnutí využívání tréninkových údajů chráněných podle autorského práva;
65. zdůrazňuje, že je třeba, aby byl celý kulturní ekosystém dobře vyvážený, aby každá z

jeho částí mohla prosperovat; domnívá se, že je nanejvýš důležité usilovat o úplné oživení po pandemii COVID-19, začleňování a řízení digitálních inovací a další posílení kulturních a tvůrčích odvětví, jakož i o lepší podmínky pro pracovníky v těchto odvětvích; konstatuje, že nové inovativní organizační formy sdružování, jako jsou samosprávné organizace a kulturní družstva, mají v rámci kulturních a tvůrčích odvětví stále větší význam; vyzývá členské státy a Komisi, aby je a jejich sítě podporovaly a zajistily stejnou úroveň uznání tím, že při navrhování iniciativ zohlední jejich specifika, aby byly zaručeny vysoké normy transparentnosti, jejich plná a aktivní účast, včetně rozhodovacích procesů, a ochrana jejich pracovníků na vnitrostátní i evropské úrovni; vyzývá členské státy, aby vytvořily prostředí podporující partnerství veřejného a soukromého sektoru s cílem usnadnit politické inovace, které podpoří konkurenceschopnost kreativních podniků, jejich produktivitu a dostatečné financování;

66. zdůrazňuje, že je naléhavě nutné přepracovat právní předpisy týkající se dětské práce, které se staly v důsledku rozšíření počtu nezletilých tvůrců obsahu na sociálních médiích neúčinnými; vyzývá Komisi a členské státy, aby předložily ustanovení na ochranu nezletilých tvůrců obsahu před riziky vykořisťování s přihlédnutím k novým výzvám, které představují nové technologie a platformy sociálních médií;

Návrhy opatření na úrovni Unie

67. žádá Komisi, aby na základě článku 153 a článku 352 Smlouvy o fungování Evropské unie předložila návrhy legislativních nástrojů, kterými se stanoví komplexní rámec Unie (dále jen „rámec“) pro sociální a profesní situaci umělců a dalších profesionálů v kulturních a tvůrčích odvětvích, zejména: směrnici o důstojných pracovních podmínkách, která by přispěla ke správnému určení jejich pracovní postavení, jakož i jedno nebo více rozhodnutí pro shromažďování a zveřejňování příslušných údajů a pro podporu spolupráce a výměny osvědčených postupů mezi členskými státy, mimo jiné prostřednictvím zřízení evropské platformy, s cílem formulovat normy kvality a přezkoumat příslušný vývoj, pokud jde o postavení a situaci pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, a to při zajištění genderového hlediska, za plné účasti sociálních partnerů, jakož i pro uznání specifické situace pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích na úrovni Unie podle doporučení uvedených v příloze tohoto dokumentu;
68. má za to, že veřejné výdaje na kulturní a sociální investice by měly být pozorně sledovány; požaduje začlenění pracovních a životních podmínek v kulturních a tvůrčích odvětvích do hlavních směrů politik zaměstnanosti členských států⁴⁵;
69. znovu vyzývá Komisi, aby aktualizovala novou agendu pro kulturu a zahrnula zlepšení životních a pracovních podmínek pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích mezi prioritní oblasti; žádá Komisi, aby do svých politických priorit na období 2024–2029 zahrnula zlepšení pracovních a životních podmínek a spravedlivé odměňování v kulturních a tvůrčích odvětvích;
70. vyzývá členské státy, aby zvýšily úroveň ambicí pro klíčovou prioritu „Umělci a kulturní pracovníci: posílení postavení kulturních a kreativních odvětví“ v pracovním plánu Rady pro kulturu na období 2023–2026 s ambicióznějšími opatřeními a cílovými výstupy zaměřenými na postavení a pracovní podmínky pracovníků v kulturních a

⁴⁵ Rozhodnutí Rady (EU) 2022/2296 ze dne 21. listopadu 2022 o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států (Úř. věst. L 304, 24.11.2022, s. 67, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2296/oj>).

tvůrčích odvětvích;

71. žádá Komisi, aby každý druhý rok předložila Evropskému parlamentu a Radě zprávu o své analýze situace pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích v EU a o příslušném vývoji na základě shromážděných údajů, jakož i o provádění nástrojů obsažených v rámci;
72. domnívá se, že veškeré finanční dopady požadovaných návrhů by měly být hrazeny ze stávajících rozpočtových prostředků; zdůrazňuje, že vzhledem k významu kulturních a tvůrčích odvětví pro hospodářství EU a členských států by přijetí a provádění návrhů vedlo k významnému finančnímu zvýšení a zvýšení efektivity, a bylo by tak přínosné jak z hospodářského, tak ze sociálního hlediska, (jak je jasně zdůrazněno ve zprávě o posouzení evropské přidané hodnoty);
 - o
 - o o
73. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení a doporučení, která tvoří jeho přílohu, Komisi, Radě a členským státům.

PŘÍLOHA K USNESENÍ:

DOPORUČENÍ K OBSAHU POŽADOVANÉHO NÁVRHU

Doporučení č. 1: obecný cíl rámce

Obecným cílem návrhů, které má Komise předložit, je stanovit rámec Unie pro sociální a profesní situaci umělců a dalších pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích (dále jen „rámec“) za účelem zlepšení jejich sociální a profesní situace.

Doporučení č. 2: nástroje obsažené v rámci

Rámec by měly tvořit následující návrhy právních nástrojů, zejména

- směrnice o důstojných pracovních podmínkách a
- jedno nebo více rozhodnutí, která přispívají k provádění nebo doplňují *acquis* Unie v příslušných oblastech a která zavádějí mechanismus strukturované spolupráce a výměny osvědčených postupů mezi členskými státy s cílem formulovat normy kvality a přezkoumávat příslušný vývoj, pokud jde o postavení a situaci pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, a to i prostřednictvím zřízení platformy. Tento mechanismus by měl zajistit, aby se sociální partneři mohli plně zapojit na vnitrostátní i unijní úrovni.

Doporučení č. 3 oblast působnosti návrhů legislativních nástrojů

Rámec by se měl vztahovat na všechny pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích v různých funkcích, rolích a kapacitách potřebných pro realizaci kulturních a tvůrčích projevů a děl bez ohledu na jejich pracovní postavení.

Rámec by se měl zaměřit *mimo jiné*:

- prostřednictvím směrnice na následující body:
 - správné určení pracovního postavení pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, aby členské státy mohly jejich postavení řádně stanovit;
 - vypracování opatření za účelem zlepšení pracovních podmínek pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, zejména za účelem zajištění spravedlivé a odpovídající odměny, důstojných pracovních podmínek a spravedlivých pracovních praktik;
- prostřednictvím jednoho nebo více rozhodnutí, včetně rozhodnutí o zřízení evropské platformy pro sociální a profesní situaci pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, na následující body:
 - zlepšení postavení pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích;

- stanovení kritérií pro společné chápání a uznávání pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích a jejich specifické situace na úrovni Unie. Cílem těchto kritérií by bylo zajistit na jedné straně bezproblémové uplatňování podmínek spojených s postavením pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích v případě těch, kteří takové postavení mají v souladu s vnitrostátním právem, a na druhé straně dosáhnout sblížení a zlepšit situaci těch, na něž se toto postavení nevztahuje;
- podpora účinného přístupu pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích k sociálnímu zabezpečení a sociální ochraně;
- zlepšení zastoupení a kolektivního vyjednávání pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích ve spolupráci se sociálními partnery v souladu s doporučením Rady o posílení sociálního dialogu v Unii;
- podpora nadnárodní činnosti v Evropě, mimo jiné prostřednictvím usnadnění koordinace a přenositelnosti práv napříč systémy sociální ochrany a přeshraniční mobility v kulturních a tvůrčích odvětvích;
- zavedení podmínek pro využívání veřejných finančních prostředků s cílem zajistit spravedlivé odměňování a spravedlivé pracovní podmínky pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích a aby prosazovaly rovnost žen a mužů v souladu s kolektivními smlouvami, pokud existují, a aby podporovaly dosažení kolektivních vyjednávacích řešení tam, kde ještě neexistují;
- začlenění vysokoškolského vzdělávání v uměleckých oborech do Evropského prostoru vzdělávání, automatické vzájemné uznávání a potvrzování výsledků učení a období studia v zahraničí v kulturních a tvůrčích odvětvích a rozvoj příležitostí v oblasti odborné přípravy a profesní rozvoj a přechod pro pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích;
- odstranění systémových bariér v boji proti všem formám diskriminace a genderově podmíněného násilí a podpora genderové rovnosti v kulturních a tvůrčích odvětvích;
- účinné zaručení umělecké svobody jako součásti pracovních podmínek pro pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích;

Komise by měla provést analýzu situace pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, monitorovat příslušný vývoj a provádění rámce. Měla by každé dva roky předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o své analýze situace pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích v Unii, o příslušném vývoji a o provádění rámce.

Doporučení 4: Konkrétní cíle rozhodnutí, jímž/jimiž se zřizuje evropská platforma

Jedním či více rozhodnutími by měla být zřízena evropská platforma. Tato platforma by měla mimo jiné usilovat o plnění následujících konkrétních cílů:

- zlepšit znalosti o životních a pracovních podmínkách pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích, mimo jiné s ohledem na příčiny a regionální rozdíly v těchto podmínkách, pomocí nástrojů založených na důkazech, srovnávací analýzy a příslušných metodických nástrojů pro shromažďování údajů a navázat při tom na práci příslušných subjektů;
- údaje by měly zahrnovat pracovní podmínky, pracovní postavení, úroveň odměn, přístup k sociálnímu zabezpečení a sociální ochraně, kolektivní zastoupení a obrany a míra pokrytí kolektivními smlouvami, vystavení překážkám začlenění a různým formám diskriminace a genderově podmíněného násilí a genderové rovnosti a umělecké svobody. takové údaje by měly být co nejvíce rozčleněny podle pohlaví,

věku, zdravotního postižení, zeměpisné lokality, velikosti společnosti a konkrétního odvětví;

- zlepšit vzájemné porozumění různým systémům a postupům, mimo jiné prostřednictvím zmapování stávajících definic pracovníků v kulturních a tvůrčích odvětvích v členských státech, snížit roztržitost a řešit zjištěné problémy, zejména přeshraniční aspekty a kulturní statistiky na úrovni Unie;
- vypracovat analýzy účinnosti různých politických opatření;
- vytvořit nástroje a postupy pro vzájemné učení a účinné sdílení informací a zkušeností za účelem sblížení přístupů členských států, například prostřednictvím banku znalostí různých praktik a přijatých opatření;
- vypracovat nástroje, jako jsou pokyny k uplatňování, příručky správné praxe a sdílené zásady, za účelem zlepšení situace ve všech oblastech spadajících do jeho oblasti působnosti a posoudit zkušenosti pomocí příslušných nástrojů;
- usnadnit a podporovat různé formy spolupráce mezi členskými státy zvýšením jejich kapacity, usnadnit přeshraniční mobilitu a provádění společných aktivit a posoudit zkušenosti s takovou spoluprací zúčastněných členských států. Platforma by měla zejména organizovat výměnu názorů se zástupci členských států, tvůrci politik a zúčastněnými stranami s cílem podpořit mobilitu s větším důrazem na začlenění a řešení překážek souvisejících se zdravotním postižením;
- vypracovat strategii vzdělávání a odborné přípravy, která zohlední specifika kulturních a tvůrčích odvětví;
- vytvořit a případně zlepšit kapacitu v oblasti odborné přípravy pro příslušné orgány a vytvořit rámec pro provádění společné odborné přípravy, mimo jiné se zapojením sociálních partnerů;
- zvýšit povědomí o příslušných problémech a dostupných řešeních mezi pracovníky v kulturních a tvůrčích odvětvích, odborovými svazy a zástupci dalších organizací a příslušnými orgány členských států;
- napomáhat s vydáváním doporučení členským státům v souvislosti s cíli stanovenými rámcem.